

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

ESR-PROJEKTIN LOPPURAPORTTI

Ohjelmakausi 2007 - 2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Viranomaisen merkintöjä

Saapumispvm	28.04.2015	Diaarinumero	POPELY/51/2014
Käsittelijä	Paula Alho	Puhelinnumero	0295 037 284
Projekti koodi	S11986	Tila	Valmis 02.07.2015

1. PROJEKTIN PERUSTIEDOT

Projektin nimi	Matkailun turvallisuuden eurooppalainen ulottuvuus
Ohjelma	Manner-Suomen ESR-ohjelma
Ohjelman osio	Valtakunnallinen osio
Toimintalinja	4 : Jäsenvaltioiden ja alueiden välinen yhteistyö ESR-toiminnassa
Projektityyppi	Projekti, jossa on henkilöitä mukana
Vastuuviranomainen	Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Aloituspäivämäärä	01.03.2012
Päätymispäivämäärä	31.12.2014

2. PROJEKTIN TOTEUTTAJAN TIEDOT

Toteuttajan nimi	Lapin ammattikorkeakoulu		
Projektin vastuuhenkilön nimi	Eila Linna		
Sähköpostiosoite	eila.linna@ulapland.fi	Puhelinnumero	0407355300

3. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄN TIEDOT

Täyttäjän nimi	Niko Niemisalo		
Sähköpostiosoite	niko.niemisalo@lapinamk.fi	Puhelinnumero	0401834440

4. PROJEKTIN LÄHTÖKOHTA, TAVOITTEET JA KOHDERYHMÄ

Projektin tavoitteena oli kansainvälinen verkostoituminen, erityisesti yhteistyö yritysten, yhdistysten ja oppilaitosten kesken, ja tämän yhteistyön toteuttaminen ja kehittäminen kansainvälisessä verkostossa. Projektin kehittämistavoitteena oli vahvistaa matkailun turvallisuutta matkailun kilpailukyky- ja laatutekijänä. Tavoitteena oli sitä kautta turvata Lapin matkailun häiriötön toiminta, parantaa matkailun kilpailukykyä, elinkeinon kannattavuutta ja alan työllisyyttä sekä luoda matkailun turvallisuusosaamisesta eurooppalainen vientituote. Matkailun turvallisuusjärjestelmän kehittäminen tähtää matkailun kestävän ja ennakoivan liiketoiminnan mahdollistamiseen.

Projektin välittömänä tavoitteena oli kehittää alueellisissa ja kansallisissa matkailun turvallisuuden kehittämishankkeissa hankittua matkailun turvallisuusosaamista ja sen vaikuttavuutta edelleen rakentamalla kansainvälinen yhteistoimintaverkosto. Sen puitteissa voidaan tunnistaa eurooppalaiset matkailun turvallisuusalan osaajat ja toimijat, luoda heidän kanssaan yhteistyöverkosto sekä tuoda kv-verkoston kautta hyvät käytänteet olemassa olevan matkailun turvallisuusjärjestelmän edelleen kehittämiseen. Projektissa tavoiteltiin Euroopassa olevien matkailun turvallisuuden hyvien käytäntöjen tuomista Lappiin ja

Suomeen, sekä Lapissa kehitetyn osaamisen viemistä. Näin toimimalla pyrittiin välttämään päällekkäisiä innovaatioita. Edelleen, näin toimimalla pyrittiin nostamaan Lapin matkailun turvallisuuden kehittäminen seuraavalle kehitysasteelle, eli saamaan siihen vahva kansainvälinen ulottuvuus.

Projektin kohderyhminä olivat Lapin matkailuun liittyvät toimijat ja Lapin matkailun turvallisuusjärjestelmän parissa toimiva alueellinen (Lappi) ja kansallinen verkosto. Projektin tuloksia tullaan hyödyntämään matkailun turvallisuuden kehitystyössä Suomessa sekä Lapissa (esimerkiksi matkailuturvallisuuden ja harvaan asuttujen alueiden verkostoyhteistyö).

Projektin tuloksina olivat:

1. Matkailun turvallisuuden kansainvälisen verkoston kehittämisen painopisteiden määrittely sekä benchmarkkausmatkojen tavoitteenasettelu ja toteutusmalli, aikataulus ja osanottajien vahvistaminen.
2. Benchmarkkausmatkat, valittujen painopistealueiden mukaisesti.
3. Analyysit ja artikkelit suoritetuista matkoista
4. Esitykset ja osallistuminen soveltuviin tapahtumiin ja seminaareihin
5. Yhteistyöneuvottelut valittujen kumppaniehdokkaiden kanssa
6. Yhteistyösopimukset ja sopimuksia täsmentävät toteutussuunnitelmat
7. Tiedotussuunnitelma hankkeessa tuotetun tiedon alueellista ja kansallista jakamista varten sekä hankkeessa kerätyn tiedon integroimiseksi kehittämistoimintaan
8. Alueworkshopit kehittämistyön jalostamiseksi

5. PROJEKTIN TOTEUTUS JA YHTEISTYÖ

Kokoavasti voidaan todeta, että kohdassa 4. kuvatut projektin tavoitteet ja toiminnan nostaminen kansainväliselle tasolle saavutettiin. Euroopasta tuotiin Lappiin ja Suomeen hyviä matkailun turvallisuuden käytänteitä, ja Lapin ja Suomen osaamista vietiin Eurooppaan aktiivisesti. Toiminnan tuntemuksemme kasvoi ja päällekkäisiä innovaatioita kyettiin välttämään. Edelleen, toiminta todellakin nostettiin kansainväliselle tasolle ja EU:n toimijoiden tietoon, josta olemme saaneet hyvää palautetta.

Projektin toteuttamissuunnitelmaksi täsmentyivät seuraavat toiminnot:

1. Benchmarking-matkojen sisällön ja toteutuksen suunnittelu (asiantuntijat)
2. Benchmarkkaus-matkojen toteuttaminen (projektipäällikkö, asiantuntijat)
3. Verkoston yhteistyökumppanien valinta
4. Yhteistyökumppaneiden sitouttaminen
5. Tiedon levittäminen
6. Hankkeen johtaminen

Hankkeen erityisenä teemana oli matkailun turvallisuuden kansainvälinen kehittäminen, ja sen nimi oli Matkailun turvallisuuden eurooppalainen ulottuvuus. Mukana ovat olleet Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin (MTI), osatoteuttajien eli Lapin sairaanhoitopiirin ja Lapin AVI:n lisäksi laaja alueellinen, kansallinen ja hankkeen myötä yhä vahvemmaksi muodostuva kansainvälinen verkosto.

Projektin toteutuksen periaatteena oli laatia verkostomme tarpeiden perusteella suunnitelma projektin

kolmelle benchmarkkaus-matkalle (3), toteuttaa ne ja laatia niiden perusteella kansainvälinen verkostokuvaus (2012-2013), jonka perusteella toteutettiin neuvottelumatkat verkoston kanssa sekä muut toimenpiteet (2013-2014). Tämä tapa toimia takasi liikkumavaraa hanketoiminnalle, jotta hanke saattoi ketterästi reagoida muuttuviin ulkoisiin olosuhteisiin ja muuttuviin verkoston tarpeisiin. Toteuttamisen periaatteena oli toiminnallinen kansainvälistyminen, joka on muodostettu käytännön tarpeiden ja tiedonkeruun kautta. Käsite tarkoittaa osallistujien (organisaatiot sekä yksilöt) oman osaamisen tunnistamista ja lisäämistä kansainvälistymis-toimenpiteiden kautta. Tämä edellyttää heidän osaamisprofiilinsa ja tarpeidensa kartoitusta, ja laaja-alaista valmisteluvaihetta kullekin toimenpiteelle. Näin toimimalla voidaan turvata parhaat mahdolliset tulokset kustakin toimesta, sekä taata niille jatkuvuutta koska tehty työ vastaa kyseisen tahon omaan kiinnostukseen.

Projekti toteutettiin määrittämällä yhteistyössä alueellisen ja kansallisen verkoston kanssa kansainvälisen verkoston painopisteet, benchmarkkausmatkojen tavoitteenasettelu sekä toteutusmalli. Samalla määritettiin alustavasti matkojen aikataulu sekä osanottajat, sekä jatkuvasti toteutuksen aikana täydentyvä kansainvälinen verkostokuvaus. Kultakin BM-matkalta saadut tiedot vaikuttivat verkoston sisältöihin, seuraaviin matkoihin sekä verkoston rakentamiseen (toiminta ja kumppanuudet). Benchmarkkausmatkat tuottivat tietoja, joita sitten hyödynnettiin verkoston sisällöistä neuvotellessa neuvottelumatkoilla ja muissa toimenpiteissä. Projekti muodosti kumppanuuksia toiminnan tasolla koulutusorganisaatioihin, tutkimuslaitoksiin sekä EU-tason vaikuttamisen kannalta merkityksellisiin organisaatioihin. Tämän lisäksi hankepartnerit kehittivät oman toiminta-alueensa kumppanuuksia. Lapin Aluehallintovirasto muodosti näitä verkostoja osallistumalla ja voittamalla eurooppalaisen EPSA2013 kilpailun ja osallistumalla sen loppuseminaariin. Lapin Sairaanhoidopiiri muodosti näitä verkostoja Barents Rescue 2013 harjoituksessa Tromssassa sekä useissa muissa kv-kumppanuuksissa, kehittäen omaa kansainvälisen matkailun osaamistaan. LSHP kartoitti ja kehitti omaa matkailun kv-osaamistaan käymällä läpi matkailijoiden osuutta potilaissa sekä luomalla pysyviä käytänteitä kuten matkailun sosiaalityöntekijän nimeäminen Lapin alueelle. Kumppanuuksien maantieteellisen jakautumisen osalta päädyttiin muodostamaan niitä kolmeen suuntaan, eli 1. Arktinen ja Barents, 2. Euroopan unioni sekä 3. Sisällön kannalta relevantit EU-kumppanuudet. Kv. verkoston rakentamisessa huomioitiin myös aiemmat matkailun turvallisuuden kv. kumppanuudet ja verkostot EU:ssa ja sen ulkopuolella. Kaikki toiminta pyrittiin rakentamaan organisaatioiden ja toimintaa ohjaavien tahojen strategisten tavoitteiden mukaisiksi. Muodostetut verkostokumppanuuden todennetaan räätälöidyin toimintasuunnitelmin jotka vahvistetaan yhteistyösitoumuksella. Sitoumuksen allekirjoittivat lopulta tietyt organisaatiot, jotka ovat keskeisimpiä kumppaneitamme. Sen lisäksi kv-verkostossa on runsaasti muita kumppaneita, jotka eivät allekirjoittaneet tätä sitoumusta ja ovat yhtä tärkeitä tekijöitä verkostossa. Toiminnan tarpeiden muuttuessa koko ajan, on tärkeitä ylläpitää laajaa kansainvälisen kumppanuuden verkostoa.

Projekti toteutettiin tekemällä 3 verkostoitumista tukevaa benchmarking-matkaa, joista ensimmäinen suuntautui 24.-28.6.2012 Berliinin Ekologiseen Instituuttiin sekä Brysseliin. Berliinin ekologisen instituutin tapaaminen käynnisti yhteistyömme, jota on jatkettu neuvottelemalla edelleen sekä toteuttamalla Arctic summer college opintoja yhteistyössä. Brysselissä tavattiin laaja joukko kv. kumppaneita eri EU-elimistä sekä matkailun asiantuntijaorganisaatioista. Lisäksi tavattiin ERRIN-verkoston edustajat, jonka kautta saimme avattua keskustelun ERRINin matkailuyksikön toimimisesta foorumina matkailun turvallisuuden kv. kehittämiselle. Brysselin matkan tärkein tapaaminen oli DG ENTRin matkailuyksikön kanssa, jossa nousi

esiin potentiaalimme EU best practiceksi sekä mahdollisuus järjestää Show day -seminaari Alueiden komiteassa turvateeman edistämiseksi. Tästä nousi esille toisenkin BM-matkan järjestäminen Brysseliin, jota ryhdyttiin jo valmistelemaan.

Toinen BM-matka järjestettiin, kuten todettua, Brysseliin 2.-7.12.2012. Matkalla olivat mukana edustajat Lapin AVI:sta, Sisäasiainministeriöstä sekä Lapin Sairaanhoidopiiristä. Matkan tärkein tilaisuus oli matkailun turvallisuuden Show day alueiden komiteassa 4.12.2012, jossa kehittämämme best practice virallisesti nostettiin EU-agendalle. Seminaarissa olivat edustettuina alueen toimijat, kansalliset toimijat sekä EU-tason toimijat. Matkan aikana teema-alueen kv-verkostoa rakennettiin myös järjestämällä ERRIN-verkoston matkailutyöryhmän kokous matkailuturvallisuuden teemalla. Samaan aikaan rakennettiin verkostoa matkailualan yrittäjäjärjestön EC-OE:n kanssa sekä espanjalaisen matkailun kehittäjän SEGITTURin kanssa työpajassa Pohjois-Suomen toimistolla. 6.12.2012 tapasimme toimijoita Koulutuksen ja kulttuurin pääosastolta sekä Arktisten asioiden osastolta Euroopan komissiosta (DG MARE). Matkaa varten oli tehty yhteistyössä Liikenneturvan sekä ELY-keskuksen kanssa esite Lapin liikenneturvallisuusyhteistyöstä jota jaettiin Show dayssa ja muissa yhteyksissä. Show dayssa oli yli 40 osallistujaa mm. Euroopan komissiosta, Euroopan parlamentista, Suomen suurlähetystöstä sekä eri puolilta Euroopan matkailualueista. Toisella matkalla tarkennettiin edelleen kv. verkoston toimijoita ja sisältöjä saatujen tietojen ja kontaktien perusteella. Toisen matkan artikkelit ja analyysit olivat lukuisia, ja ne julkaistiin Sisäasiainministeriön Sisäisen turvallisuuden ohjelman blogissa, lukuisissa alueellisissa sanomalehdissä sekä MTI:n uutiskirjeessä. Matkan tuloksista kerrottiin myös MTI:n campus cafe-tilaisuudessa, kuten niin monesta muustakin toimenpiteestämme. Tältä pohjalta muodostettiin alustava verkostokuvaus kesällä 2013, sillä varauksella, että se täsmentyy vielä hankkeen neuvottelu- ja muilla matkoilla. Ajatuksenahan on, että kv. verkosto on avoin, joten se täydentyy jatkuvasti ja myös hankkeen jälkeen.

Hankkeen kolmas BM-matka ei ollut konkreettinen matka, vaan se päädyttiin järjestämään verkostoitumistoimenpiteenä kotialueellamme Suomen Lapissa. Erityisen perusteltuna ja yhteisesti hyväksyttynä syynä tähän oli se, että Rovaniemellä järjestettiin 2.-4.12.2013 Arctic Cities in the Spirit of Rovaniemi konferenssi, joka on hanketeeman mukainen (laaja turvallisuus) konferenssi Rovaniemellä ja oli verkoston näkökulmasta erittäin perusteltua olla siinä mukana. Tapaamisen taustana on kylmän sodan päättymisen sekä Rovaniemen rooli arktisessa ympäristöturvallisuudessa, jossa Suomi oli aloitteellinen ja kutsui arktisista rantavaltioista edustajat käynnistämään yhteistyötä alueen ympäristöhaasteisiin vastaamiseksi laajassa yhteistyössä. Tämän teeman ympärille koottu juhlakonferenssi oli erinomainen tilaisuus hankeverkostomme rakentamiseen, sekä edustava ympäristö myös jo muodostettujen kv. kumppanuuksien kutsumiseksi paikkakunnalle. Ajankohta keskellä sesonkia on hyvä myös alueen matkailullisen merkityksen sekä alueen haasteiden, esimerkiksi kylmän ilmaston, esille tuomiseksi.

BM-matkojen verkostoitumistoimenpiteiden lisäksi hankkeessa on toteutettu hankesuunnitelman mukaisia neuvottelumatkoja, jotka normaalin käytännön mukaan esiteltiin etukäteen ja hyväksyttiin ohjausryhmän kokouksissa. Nämä matkat ovat olleet väline kansainvälisen verkoston rakentamiselle, ja ne ovat suuntautuneet kv. verkoston perusteella kohteisiin, joissa sen nykyisiä tai uusia jäseniä voidaan tavata ja muodostaa yhteistyötä jäsentäviä toimintasuunnitelmia. Näitä matkoja on tehty Brysseliin (24.-28.6.2013,

tapaamiset FIA, European Road Federation, ERRIN matkailutyöryhmä, Alueiden komitea, DG EAC, Kestävän energian viikon toimijat, DG ENERGY, DG RESEARCH), Muncheniin (26.-28.6.2013, Fraunhofer Geschellschaft), Barents Rescue 2013-harjoitukseen (17.-19.9.2013), Vilnaan (17.-18.10.2013, European Tourism Forum), Maastrichtiin (EPSA2013 kilpailun final event, 25.-27.11.2013), Brysseliin (12.11.2013 European Tourism Day, ERRIN verkoston matkailutyöryhmä älykkään erikoistumisen teemalla), Dubliniin (21-24.1.2014 ENTER 2014 sähköisen liiketoiminnan turvallisuus, MTI:n opetushenkilöstön osallistuminen toimintaan), Tukholmaan (14.4.2014 opetusalan turvallisuusfoorumi), Brysseliin (5.2014 ERRIN verkoston PK-yritystoimenpiteet), Petroskoihin konferenssiin, jossa käsiteltiin sotahistorian tutkimusta (30.9-1.10.2014) sekä The Westiin Irlantiin (15-17.12.2014). Kesäkuussa 2014 järjestettiin EPSA2013 voiton jatkuvuuden puitteissa paikallinen tapaaminen Lapissa Pyhätunturilla (21-24.6.2014), jossa oli mukana toimijoita Espanjasta, Puolasta, The Westistä sekä European Institute of Public Administrationista. Lisäksi mukana oli Lapin liiton, kuntien sekä Sisäministeriön edustus. Lokakuussa 2014 järjestettiin hankkeen päätösfoorumi Rovaniemellä, jonka kautta toimenpiteet linkitettiin osaksi Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin normaali toimintaa. Päätösfoorumi toi toimintaamme mukaan myös hyvän 3. sektorin kumppanin, eli Songan Eurooppa-kerhon. Heillä on aktiivista toimintaa kansainväliseen yhteistyöhön liittyen, mikä on tunnustettu kansallisestikin.

Matkojen kautta toteutettujen kansainvälistymistoimenpiteiden myötä saimme jokaiselle osallistujalle oman asiantuntemuksen mukaista kansainvälistä verkostoa ja referenssejä. Jokainen mukana ollut on kokenut aidosti hyötyneensä matkoista, ja on voinut siirtää matkojen tuloksia osaksi päivittäistä työtään.

Matkojen ohella hankkeessa on isännöity vierailuja Portugalin harvaan asutun alueen tutkimuskeskuksesta (Smart Rural Living Lab, 16.-17.5.2013) sekä Montenegron alueelta (11.-18.5.2013). Portugalin vierailu osoitti heillä olevan samoja ongelmia kuin meillä, joka teki hyvien käytänteiden vaihdosta hyödyllistä. Montenegro haluaa Lapin alueen toimintamallin oman matkailukehittämisensä pohjaksi, ja tätä yhteistyötä kehitetään jatkossa Twinning-ystävyyden verkoston kautta.

Kansallisesti olemme lisäksi verkostoituneet pääkaupunkiseudulla mm. seuraavien toimijoiden kanssa: Sisäministeriö, Ulkoministeriö, Ilmatieteen laitos, Puolustusministeriö sekä Eurooppalainen Suomi ry.

Hankkeen kanssa läheisessä yhteistyössä toteutettiin talviuinnin MM-kisatapahtuma Rovaniemellä 20-23. maaliskuuta 2014. Tapahtuma toteutettiin laajassa yhteistyössä, jossa mukana olivat mm. tapahtuman järjestäjä Ounasvaaran Latu, Rovaniemen matkailu- ja markkinointi Oy sekä kansainvälinen talviuinnin kattojärjestö IISA. Erityistä lisäarvoa tapahtumaturvallisuuteen toi MTI:n yhteistyö Teknologian tutkimuskeskus VTT:n Valuesec -puiteohjelmahankkeen kanssa. Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutista mukana oli joukko asiantuntijoita, minkä lisäksi toimintaan osallistui erittäin laaja joukko opiskelijoitamme ja muita asiantuntijoita. Jokaiseen kolmeen teemaan alokoitiin vastuullinen opettaja, jonka tehtävänä oli ohjata huhtikuussa prosessiin valittavaa projektiopiskelijaa. Merkittävää tässä kokonaisuudessa oli se, että pystyimme tarjoamaan tapahtumassa laajan yhteistyöverkostomme asiantuntijuutta. Teemarajausten avulla kykenimme keskittymään vastuisiimme ja samalla vahvistamaan tapahtumaa koko MTI:n opiskelija, opettaja ja asiantuntijaryhmällä. Tapahtuman toteutus oli erinomainen

esimerkki siitä, miten koulutusorganisaatio voi jalkautua toiminta-alueelle, linkittäen toiminnat alueen profiiliin mukaiseen kansainvälistymiseen, erittäin näkyvään ja strategiamme mukaiseen tapahtumaan sekä TKI-toimintaan. Mitattavista määristä mainittakoon opiskelijamäärä yhteensä noin 70 opiskelijaa MTI:n Lapin yliopiston matkailututkimuksesta ja Lapin ammattikorkeakoulusta. Näkyvyyttä tapahtuma sai paikallisissa ja kansallisissa medioissa, unohtamatta kansainvälisiä foorumeita. Erityisen maininnan kv-näkyvyydestä ansaitsee Brysselin Metro-lehti, jossa tapahtuma oli etusivulla.

Kuten edellä on todettu, kumppanuuksia muodostettiin hankkeessa laaja-alaisesti rakentaen BM-matkojen, neuvottelumatkojen ja muiden toimien kautta alan kansainvälistä verkostokuvausta. Kumppaneita, kumppanuuden muotoja ja toimenpiteitä on eritelty loppuraportin liitteenä olevassa, hankkeen tuloksia esittelevässä kansiossa. Keskeisimmiksi kansainvälisiksi verkostokumppaneiksimme voidaan mainita tässä vaiheessa seuraavat (tätä listaa päivitetään jatkuvasti toimijoiden tarpeiden mukaan): 1. Arktinen/Barents -suunta: Arktinen keskus, Narvikin yliopisto, Luulajan teknillinen yliopisto, Islannin yliopisto (University of Iceland), Arktisen vuosikirjan toimijat (Pohjoinen tutkimusfoorumi), Barents Rescue-harjoituksen monikansallinen toteuttajaverkosto, Murmanskin teknillinen yliopisto, Petroskoin yliopisto, UARCTIC-verkosto. 2. EU-toimijat -suunta: EU:n matkailuyksikkö, Euroopan julkishallinnon instituutti EIPA, EU:n Alueiden komitea, Pohjois- ja Itä-Suomen EU-alue toimisto, Euroopan outdoors activities federaatio EC-OE, ERRIN-verkosto, ENAT-verkosto. 3. Muut EU-kumppanuudet suunta: Salfordin yliopisto (UK), Oxford Brookes -yliopisto (UK), Montenegro, Lontoon yliopisto (UK), Coimbran alue ja Smart Rural Living Lab (PT), Algarven yliopisto (PT), Berliinin Ekologinen Instituutti (DE), Münchenin yliopisto (DE), Mariborin yliopisto (SI), SEGITTUR (SP), Saragozan yliopisto (SP), Pisan yliopisto (IT), Westin alue (IE) sekä Pannonian yliopisto (HU). "Ylimääräisenä" kansainvälisenä kumppanina (EI EU-maa, joten ei osarahoitettu toimintaa hankkeelta) on pitkäaikainen kv-partnerimme Floridan yliopisto, Tourism Crisis Management Institute (USA). Lisäksi hankkeessa on tavattu ja tiedotettu runsaasti muita alan toimijoita ja saatu aikaan laaja-alainen kansainvälisen toiminnan portfolio alaan liittyen. Portfolion päivitys jatkuu hankkeen jälkeen tuoden kansainvälistä ulottuvuutta toimintaamme - seuraten Lapin amkin ja MTI:n strategisia linjauksia.

Matkailun turvallisuuden eurooppalainen ulottuvuus projektin toteuttajana oli päätoteuttajan (MTI) sekä osatoteuttajien (LSHP, Lapin AVI) edustajista muotoutunut asiantuntijaryhmä, jota täydennettiin tarpeen ja tilanteen mukaan. Projektilla on ollut sen lisäksi erinomainen ohjausryhmä, jossa on mukana viranomaisia, yrittäjiä, koulutusorganisaatioita ja yhdistyksiä. Ohryssa on ollut käytänteenä myös se, että mukana voi olla tarpeen mukaan asiantuntijajäseniä, kuten Lapin Matkailuelinkeinon liitto ry:n toiminnanjohtaja Liisa Mäenpää, tai yrittäjien edustajia.

Olennaista toteutuksessa on ollut se, että hanke on aidosti palvellut sitä TKI-toiminnan verkostoa, joka matkailun turvallisuuden teemaan Lapissa ja Suomessa liittyy. Toiminta on ollut verkoston tarpeiden mukaista ja se on myös lukuisissa eri yhteyksissä tunnustettu ja tunnistettu. Hankkeen ohjausryhmä antoi tästä ja hankkeen onnistumisesta kaiken kaikkiaan viimeisessä kokouksessaan hyvää palautetta hanketiimille.

6. JULKISUUS JA TIEDOTTAMINEN

Hankkeen etenemisestä ja tuloksista on tiedotettu laajasti alueellisesti ja kansallisesti. Sen teema on mainittu Suomen Arktisessa strategiassa (2013, s. 51), Lapin matkailustrategiassa ja aihe on painopisteenä Lapin amkin strategiassa. Hankkeen tuloksista on julkaistu artikkeleja eri teoksissa sekä foorumeissa. Sen tiimoilta on tavattu erittäin laaja joukko matkailualan toimijoita ja sidosryhmiä ja sen muodostamisissa puitteissa on osallistuttu eri tiedotustilaisuuksiin ja julkaistu tiedotteita uutiskirjeissämme. Lisäksi asiaa on tuotu soveltuvin osin esiin mukana olevien organisaatioiden internet-sivuilla. Hankkeelle on tehty uutiskirjeitä (3 kpl) sekä avattu facebook-sivut. Uutiskirjeiden jakelussa on ollut alue-, kansallisen ja kansainvälisen tason toimijoita. Hankkeella on ollut käytössään oma nettisivu, joka on kytketty läheisesti matkailun turvallisuusyhteistyön englanninkieliseen sivustoon. Käytännössä englanninkielinen sivusto on palvellut kv-hankkeen sivustona sidosryhmien suuntaan. Hanke on integroitu käynnissä oleviin muihin ESR-hankkeisiin tiedotustoimien tehostamiseksi. Näitä hankkeita ovat olleet mm. Hyvinvointimatkailun BM-hanke sekä Matkailun turvallisuuden alueelliset hankkeet. Viimeksi mainitut ovat tukeneet hankkeen vaikuttavuutta matkailualueilla erinomaisella tavalla. Hankkeen kv-verkostoyhteistyöstä on julkaistu seuraavat artikkelit:

Niemisalo, Niko (2014). Tourism Safety and Security: Findings from Tourism Intensive Finnish Lapland. Teoksessa, Heininen, Lassi, Exner-Pirot, Heather ja Plouffe, Joël (toim.), Arctic Yearbook 2014: Human Capital in the North. Akureyri: Northern Research Forum. ss. 511-518.

Iivari, Pekka and Niemisalo, Niko (2013). Collaborative Approaches to Tourism Safety Planning: Case of Salla Tourist Destination. Paper presented in Spirit of Rovaniemi-conference. Arctic Centre, 3.12.2013.

Vesterinen, Nina, Matteredo, Anne ja Tapaninen, Mirva (2013). Matkailuterveiset Vilnasta. Lapin Kansan alakerta 11/2013.

Iivari, Pekka ja Niemisalo, Niko (2013). Lapin matkailun turvallisuusjärjestelmä projekteista prosesseihin, lineaarisesta ajattelusta systeemeihin. Matkailututkimus 9: 1, 52 (2013).

Iivari, Pekka ja Niemisalo, Niko (2013). Matkailuyrityksen turvallisuussuunnittelu. Teoksessa Veijola, Soile (2013, toim.) Matkailututkimuksen lukukirja, ss. 129-143. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Tie turvallisempaan huomiseen - Sisäisen turvallisuuden ohjelman hyvät käytännöt (2013)

Iivari, Pekka (2012). Matkailun turvallisuustyöllä Eurooppaan. Sisäisen turvallisuuden ohjelman verkkosivut,
https://www.intermin.fi/sisainturvallisuus/ajankohtaista/1/0/pekka_iivari_matkailun_turvallisuustyolla_eurooppaan_38818

Koti-Lappi (27.12.2012). Lapin matkailuturvallisuus esillä Brysselissä.

Lappilainen (50/2012). Matkailun turvallisuustyö kiinnostaa kansainvälisesti.

Committee of the Regions, Events Flash November 2012.

Näiden julkaisujen lisäksi projektista on tiedotettu MTI:n uutiskirjeissä ja omistajaorganisaatioiden verkkosivuilla systemaattisesti siten, että aina kun hankkeessa jotakin tapahtuu, siitä myös julkaistaan tiedote uutiskirjeessämme. Tapahtumista on tiedotettu myös innovatiivisesti. Esimerkiksi kansainväliset avantouinnin MM-kisat Rovaniemellä keväällä 2014 saivat paljon huomiota osakseen. Tapahtuma oli kansainvälinen ja siitä uutisoitiin laajasti, ja projektin verkostotyö oli siihen tiiviisti integroitu. Oli hienoa havaita, että tapahtumasta uutisoitiin myös Brysselissä julkaistavassa Metro-lehdessä.

Projektin puitteissa on oltu läsnä ja jaettu hanke-esityksiä eri tasoisten tilaisuuksissa ja toimissa, jotka aiheuttamme sivuavat. Esimerkiksi on osallistuttu Euroopan talous- ja sosiaalikomitean EU arktisella alueella -kuulemistilaisuuteen (31.1.2013), Barentsin alue 20-vuotta seminaariin (12.2.2013), Euroopan unioni ja arktinen alue -seminaariin (12.3.2013) sekä Arktiseen Business foorumiin (13.-14.3.2013). Lisäksi on oltu mukana kaikissa asiaa sivuavissa paikallisissa Barents cafe; tilaisuuksissa, joissa läsnä on ollut mm. ulkoministeri Erkki Tuomioja sekä Suomen arktinen suurlähettiläs Hannu Halinen. Kaikissa tilaisuuksissa on jaettu esitteitä ja koottu kv. verkostoa hankkeen teeman ympärille sekä laajennettu näkemystä alueen kv. yhteistyöstä teemaan liittyen, noudattaen yllä kuvattuja periaatteita. Esitteiden ja muiden toimenpiteiden muodossa hanketta on esitelty lisäksi esimerkiksi Dubrovnikissa, Arkangelissa, Torunissa sekä Keski-Euroopan alueella muiden ESR/EAKR hanketoimenpiteidemme puitteissa.

6.1 Projektin mahdollinen internet-osoite

<http://matkailu.luc.fi/Hankkeet/Turvallisuus/fi/Projektit>

7. ONGELMAT JA SUOSITUKSET

Hankkeen toteutuksessa ei ollut sellaisia ongelmia, että emme olisi kyenneet niitä ratkaisemaan. Toteutuksessa on kohdattu kuitenkin monenlaisia haasteita, joiden vuoksi olemme useaan kertaan vakavasti pohtineet miten pitäisi toimia. Yhteistyöllä ja aktiivisella keskustelulla asiat on voitu aina ratkaista.

Osatoteuttajan (LSHP) osalta hankkeen alkuvaiheessa tapahtui keskeisen asiantuntijan menehtyminen, joka oli kannaltamme erittäin pahoiteltavaa, ja joka edellytti toimenpiteiden uudelleen arviointia. Se kyettiin tekemään päätoteuttajan ja osatoteuttajan yhteistyössä.

8. PROJEKTIN TULOKSET

Projektin tavoitteena oli kansainvälinen verkostoituminen, erityisesti viranomaistoiminnan yhteistyö yritysten, yhdistysten ja oppilaitosten kesken. Tavoitteena on kehittää matkailun turvallisuusosaamisesta Suomelle vientituotetta. Saavutetut tulokset hankkeesta voidaan tiivistää seuraavasti: Lapin matkailun turvallisuusosaaminen on hankkeen myötä nostettu EU-tasolle, se on tunnustettu ja tunnustettu siellä, minkä lisäksi kansainvälistä verkostoa on aiheeseen rakennettu aktiivisesti ja menestyksellä. Matkailun turvallisuuden toimintamalli on saatu EU-best practice statukselle (EPSA2013 kilpailun alueellisen sarjan

voitto). MTI:n ja sen verkostokumppaneiden osaaminen on lisääntynyt matkailun turvallisuuden alueella. Hankkeen osatoteuttajien LSHP:n ja Lapin AVI:n kansainvälisyysosaaminen on kehittynyt. Sairaanhoidopiiri on nimennyt Lappiin Matkailun sosiaalityöntekijän, joka on vakinaistettu vuodelle 2015 ja sen henkilöstön piirissä on lisätty monin tavoin matkailualan kv-osaamista (mm. kielikurssit ja potilastietokannan läpikäynti). LSHP:ssa on tehty lisäksi kv-matkailun ja sen kriisitilanteiden takia sopimukset helsinkiläisen asiantuntijatoimiston kanssa, joka osaa kytkeä ulkomaalaisten onnettomuustilanteet suoraan esimerkiksi venäläisen tai englantilaisen vastinparin (sairaala, vakuutusyhtiö jne.) kanssa. Hankkeen aikana on siis muodostunut ymmärrys kulttuurienvälisyyden haasteista kriisitilanteissa. Lapin AVI:n osaamisen kehittäminen matkailun turvallisuudessa on tapahtunut hankkeen toimenpiteisiin osallistumalla sekä testaamalla alueen toimintamallia EPSA2013 kilpailussa loistavalla menestyksellä (alueellisen sarjan voitto) sekä monessa muussa kansainvälistymisaiheissa, jotka linkittyvät verkoston kehittämiseen. Hankkeen aikana Lapin toimintamalli on myös saatu Suomen Arktiseen strategiaan ja toimintamallista on julkaistu briefing note artikkeli kansainvälisessä Arktisessa vuosikirjassa (2014).

Projektin aikana on ideoitu monessa yhteydessä opinnäytetöitä ja tarjottu prosesseihin aiheita. Tästä tuloksena on hankkeen teemasta nouseva MTI:n restonomi opinnäytetyö European Dimension on Tourism Safety and Security, jonka toteutti Belgian Leuvenista kotoisin oleva opiskelijamme Carmen Vanderlinden.

9. PROJEKTIN INNOVATIIVISUUS

Projekti oli innovatiivinen monella tavalla. Se kykeni yhdistämään eri toimijoiden tarpeet sektorirajat ylittäen. Projekti pyrki tuomaan kansainvälisyyttä mukana olevien toimijoiden normaalitoimintaan siten, että se tukisi niiden toimintaa ja omia tavoitteita. Projekti sai tästä hyvää palautetta. Projektissa kehitettiin uusia toimintamalleja kansainvälistymiseen, ja toimenpiteet painottuivat sisällön asiantuntijoiden osaamisen kehittämiseen. Tämä takasi sen, että toimenpiteillä on jatkuvuutta myös projektin jälkeen. Hyvänä käytänteenä ja innovaationa voidaan pitää myös onnistunutta yhteistyötä osatoteuttajien kanssa.

10. PROJEKTIN TASA-ARVOVAIKUTUKSET

Projektissa on kehitetty alan kansainvälistä verkostoitumista, ja pyritty ottamaan tasa-arvoasiat huomioon mukana olevien tahojen käytänteiden mukaisesti. Projektin toteutuksessa on ollut mukana sekä naisia että miehiä, ja tavoitteena on ollut se, että osallistujan ikä, sukupuoli tms. ei ole merkitsevä tekijä, vaan osallistuminen ja rooli projektissa perustuu kunkin asiantuntemukseen.

11. HYVÄT KÄYTÄNNÖT

Hankkeen hyvistä käytännöistä voidaan mainita sovellettu laaja verkostoajattelu, toimintaperiaatteena ollut toiminnallinen kansainvälistyminen; eli hanketoimet etenevät mukana olevien asiantuntijoiden asiantuntemusta kv-komponentilla kehittäen, kehitetty ja käytettävissä oleva ulkomaan matkojen raportointimalli, toimenpiteiden näkeminen aidosti osana EU-tason kehittämistä ja EU-tason tavoitteiden peilaaminen niitä vasten toteutusvaiheessa (alueiden välinen vuorovaikutus), Osatoteuttajien kanssa tehty

yhteistyö, joka perustui seuraaviin toimintatapoihin: kummallakin osatoteuttajalla on selkeä tavoite toiminnalle joka saavutetaan hankkeen aikana. LSHP:lla tämä oli kansainvälistymisosaamisen kehittäminen ja Lapin AVI:lla turvallisuuden toimintamallin EU-verkoston edistäminen, käydään heidän kanssa säännöllistä face-to-face keskustelua, varaudutaan siihen, että avainhenkilöissä tapahtuu muutoksia, varaudutaan toimenpiteissä myös force majeure tilanteisiin pohtimalla etukäteen, mitä jos jonkun henkilön toiminta estyy tai keskeytyy pitkäksi aikaa, ymmärretään osatoteuttajien tarpeet, näkemykset ja aikataulut, ja pyritään vastaamaan heidän tarpeisiinsa, otetaan huomioon ja kunnioitetaan heidän organisaatiokulttuuriaan ja toimintatapoja, otetaan huomioon EU-projektimaailman olevan toisenlainen kuin heidän normaalitoimintansa ja annetaan tästä heille tukipalveluita. Lisäksi koko hankkeessa, projektipäällikön rooli sekä projektintoiminnan että tarpeen mukaan myös sisältöasiantuntijana tuo vahvuutta toteutukseen ja antaa valmiuksia verkoston rakentamiseen.

12. TOIMINNAN JATKUVUUS

Hankkeen toteutuksessa on pidetty tärkeänä sitä, että pyritään osallistamaan toimijoita ja tuomaan esiin se, että hankkeen rajatut toimenpiteet on olennaista siirtää osaksi pysyviä toimenpiteitä. Tässä hankkeessa tämä oli poikkileikkaavana periaatteena kaikessa toiminnassa. Mukaan otettiin toimijoita sillä perusteella, että heillä on jo kiinnostus asiaa kohtaan, ja että he voivat hankkeen "kv-komponentilla" kehittää tätä osaamista edelleen. Sama koskee organisaatioita, ja tässä mielestämme onnistuttiin. Erikseen hankkeen jatkuvuudesta voidaan mainita ainakin seuraavat asiat: Hankkeen teema on osana Suomen arktista strategiaa ja Lapin ammattikorkeakoulun strateginen painopiste. Kansainvälinen yhteistyö on erillisenä teemana siinä mukana. Arktisen suuntamme osalta toiminnassa osallistuttiin lisäksi syyskuussa 2013 Barents Rescue -harjoituksen toteutukseen LSHP:n toimesta. Vuonna 2015 harjoitukseen osallistutaan taas, osana MTI:n laaja-alaista TKI-työtä, jossa on mukana laajasti kumppaneitamme. Arktiseen teemaan liittyen yhteistyötä tehdään edelleen myös Berliinin Ekologisen instituutin kanssa, Arktisen keskuksen kanssa sekä esimerkiksi Murmanskin humanistisen yliopiston kanssa. EU-suunnan yhteistyöstä mainittakoon hankkeen jälkeen säännöllisesti pidettävät etäkokoukset EU:n matkailuyksikön kanssa, Matkailun eurobarometri seuranta MTI:ssä sekä se, että toimintamme on saanut hyvää näkyvyyttä matkailun kehittämisessä mm. avoimissa konsultaatioissa. Muiden verkostokumppanuuksien osalta toimintaa ja yhteydenpitoa jatketaan eri muodoissa, jotka on eritelty verkostokuvauksessamme. Jatkuvuutta toimintaan tuo myös se, että vuoden 2014 osallistuimme Oppilaitosten turvallisuusfoorumiin hankevaroin, ja osallistuminen tapahtuu vuonna 2015 jälleen, tällä kertaa MTI:n toimijoiden toimesta. Jatkuvuuselementtinä mainittakoon se, että hankkeen päätösseminaarina toiminut International Forum järjestettiin myös sen vuoksi, että se linkitti toiminnot osaksi Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin pysyviä rakenteita (27.-31.10.2014). Mukana oli runsaasti toimijoita, myös yrityksiä, ja pääosa tapahtumasta toteutettiin muulla kuin hankerahoituksella. Teemana oli matkailun turvallisuuden kansainvälinen yhteistyö. Kaikessa toiminnassa oli keskeisenä tavoitteena se, että toimenpiteillä on jatkuvuutta ja muodostettuja kansainvälisiä kumppanuuksia rakennetaan ja ylläpidetään myös hankkeen jälkeen kaikissa mukana olleissa organisaatioissa.

13. PROJEKTIN RAHOITUS

Projektin rahoitus suunnitelman * mukaan:

Projektin toteutunut rahoitus:

ESR- ja valtion rahoitus	167 600,00	€	85	%		167 600,00	€	82	%
Kuntien rahoitus	20 500,00	€	10	%		26 780,19	€	13	%
Muu julkinen rahoitus	9 000,00	€	5	%		8 946,15	€	4	%
Yksityinen rahoitus	0	€	0	%		0	€	0	%
Tulot	0	€	0	%		0	€	0	%
Rahoitus yhteensä	197 100,00	€	100	%		203 326,34	€	100	%

* Suunnitelma = viimeisin hyväksytty projektisuunnitelma

14. YHTEENVETO PROJEKTIN TOTEUTUKSESTA JA TULOKSISTA

Käsillä oleva loppuraportti kuvaa matkailun turvallisuus aiheisen kansainvälistymisprojektin toteutusta vuosina 2012-2014. Hankkeen nimi oli Matkailun turvallisuuden eurooppalainen ulottuvuus. Mukana ovat olleet Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin (MTI), osatoteuttajien eli Lapin sairaanhoitopiirin ja Lapin AVI:n lisäksi laaja alueellinen, kansallinen ja hankkeen myötä yhä vahvemmaksi muodostuva kansainvälinen verkosto. Toteuttamisen periaatteena oli toiminnallinen kansainvälistyminen, joka on muodostettu käytännön tarpeiden ja tiedonkeruun kautta. Käsite tarkoittaa osallistujien (organisaatiot sekä yksilöt) oman osaamisen tunnistamista ja lisäämistä kansainvälistymistoimenpiteiden kautta. Tämä edellyttää heidän osaamisprofiilinsa ja tarpeidensa kartoitusta, ja laaja-alaista valmisteluvaihetta kullekin toimenpiteelle. Näin toimimalla voidaan turvata parhaat mahdolliset tulokset kustakin toimesta, sekä taata niille jatkuvuutta koska tehty työ vastaa kyseisen tahon omaan kiinnostukseen. Projekti muodosti alan kumppanuuksia toiminnan tasolla koulutusorganisaatioihin, tutkimuslaitoksiin sekä EU-tason vaikuttamisen kannalta merkityksellisiin organisaatioihin. Kumppanuudet priorisoitiin määrittämällä kansainvälistymiselle kolme keskeistä suuntaa, arktinen, EU-toimijat sekä muut kansainväliset kumppanuudet. Nämä perustuivat toimijaverkostomme tarpeisiin.

15. AINEISTON SÄILYTYS

Missä säilytetään projektin toteutukseen liittyviä asiakirjoja, kuten kirjanpitoaineistoa, toiminnan tarkastuksen kannalta tarpeellisia asiakirjoja, tietoja toiminnasta ja osallistujista sekä ohjausryhmän pöytäkirjoja. Säilytyspaikan osoite tai yhteystiedot.

Hankkeen aineistot arkistoidaan päätoteuttajan projektimappiin ja arkistoihin. Sähköinen materiaali arkistoidaan päätoteuttajan Reportronic järjestelmään. Paperiarkistot ovat Lapin ammattikorkeakoulun hallussa, osoitteessa Jokiväylä 11 C, 96300 Rovaniemi.

Päiväys ja allekirjoitus

27.04.2015

Johan Edelheim

Projektkoodi: S11986

Projektin nimi: Matkailun turvallisuuden eurooppalainen ulottuvuus

Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin johtaja